ماحولياتي ۽ سماجي اثرن جو جائزو (ESIA) — ڪپرو-ڪنڊياري

انتظامي خلاصو

حيدرآباد الیکٹرڪ سپلائي ڪمپني (HESCO) ڪپرو گرڊ اسٽيشن کي 66 kV کان 132-kV ۾ تبديل ڪرڻ، ۽ ڪنڊياري کان ڪپرو تائين ان سان لاڳاپيل 132-kV ٽرانسمشن لائين جي تعمير جو منصوبو ٿاهي رهي آهي (انهن ڪمن کي هن دستاويز ۾ 'تجويز ڪيل ذيلي منصوبو' سڏيو ويندو). تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جا سمورا حصا ضلعي سانگهڑ، صوبي سنڌ ۾ واقع آهن.

HESCO هي تجويز ڪيل ذيلي منصوبو 'الیکٹرسٹي ڊسٹري بيوشن ايفيشنسي اپمروومينٽ پراجيڪٽ' (EDEIP) هيٺ، ورلڊ بئنڪ (WB) جي مالي مدد سان مڪمل ڪري رهي آهي. EDEIP ۾ پشاور الیکٹرڪ سپلائي ڪمپني (PESCO) ۽ ملتان الیکٹرڪ پاور ڪمپني (MEPCO) پڻ شامل آهن، ان کان علاوه وفاقي وزارت توانائي جو پاور ڊويزن پڻ شامل آهي.

هي ماحولياتي ۽ سماجي اثرن جو جائزو (ESIA) ان ڪري تيار ڪيو ويو آهي ته جيئن تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جي ممڪن ماحولياتي ۽ سماجي (E&S) خطرن ۽ اثرن کي، قومي/صوبائي ضابطن جي گڏوگڏ ورلڊ بئنڪ جي ماحولياتي ۽ سماجي فريم ورڪ (ESF) موجب، منظم ڪري حل ڪيو وڃي.

EDEIP جو جائزو

EDEIP جو مقصد بجلي جي ورهاست ڪندڙ ڪمپنين (DISCOs) جي آپريشنل ڪارڪردگي، پروسي جوڳائي ۽ معيار کي بهتر بنائڻ آهي. EDEIP جا چار حصا آهن: گرڊ کي وڌيڪ پروسي جوڳو بنائڻ، آپريشنز ۽ مئنيجمينٽ کي جديد بنائڻ؛ صلاحيت سازي ۽ فني مدد؛ ۽ سڌارن جي مدد. پهريون حصو سيڪنڊري ٽرانسمشن اينڈ گرڊ (STG) ۽ انرجي لاس ريڊڪشن (ELR) پروگرامن جي سرمائيڪاري تي مشتمل آهي. ٻيو حصو جديد اوزارن، ٽيڪنالاجي ۽ معلوماتي نظامن ذريعي آپريشنز ۽ مئنيجمينٽ جي ڪمن کي جديد بنائڻ شامل ڪري ٿو. ٽيون حصو آپريشنز ۽ سنڀال کي بهتر بنائڻ، صلاحيت سازي ۽ تربيت، ۽ EDEIP جي عمل درآمد جي مدد شامل ڪري ٿو. چوٿون حصو بجلي جي شعبي جي سڌارن جي عمل درآمد ۽ شعبي جي حڪمراني بهتر بنائڻ ۾ مدد ڏيڻ جو مقصد رکي ٿو.

ذيلي منصوبي جو جائزو

تجويز ڪيل ذيلي منصوبو EDEIP جي پهرين حصي جو حصو آهي ۽ ان ۾ موجوده 66-kV ڪپرو گرڊ اسٽيشن کي 132-kV گرڊ اسٽيشن ۾ تبديل ڪرڻ، ۽ ضلعي سانگهڑ ۾ ڪنڊياري گرڊ اسٽيشن کان ڪپرو گرڊ اسٽيشن تائين 34.54 ڪلوميٽر ڊگهي نئين ڊبل سرڪٽ 132-kV ٽرانسمشن لائين جي تعمير شامل آهي. تجويز ڪيل ذيلي منصوبو هڪ اهم بنيادي ڍانچي جو اقدام آهي جيڪو HESCO ڪپرو، سنڌ ۾ بجلي جي

وڌيل بار کي گھٽائڻ، گرڊ جي صلاحيت وڌائڻ، ۽ نظام جي ڪارڪردگي بهتر بنائڻ لاءِ عمل درآمد ڪري رهي آهي.

تجويز ڪيل 132-kV گرڊ اسٽيشن جو سامان موجوده کپرو گرڊ اسٽيشن جي حدن اندر ئي لڳايو ويندو. گرڊ اسٽيشن ۾ لڳايا ويندڙ اهم سامان ۽ حصن ۾ شامل هوندا پاور ٽرانسفارمرز، سرڪٽ بريڪرز، ڊسڪنيڪٽرز، ارٿنگ سوئچز، ڪرنٽ ٽرانسفارمرز، وولٽيج ٽرانسفارمرز، بس بارز، ڪنٽرول پئنلز ۽ ٻيا لوازمات. تجويز ڪيل 132-kV گرڊ اسٽيشن هڪ ايئر انسوليٽيڊ سوئچ گيئر (AIS) هوندو. اهم تعميراتي سرگرمين ۾ شامل آهن: زمين جي صفائي ۽ برابر ڪرڻ، بنيادن لاءِ کوٽائي، بنيادن لاءِ ڪنڪريٽنگ، اسٽيل ورڪس ۽ گننٽريز جي لڳائڻ، سامان جي لڳائڻ، ڪيبلنگ ۽ ڳنڍڻ، ڪنٽرول عمارت ۽ آفيس بلاڪ جي تعمير، ۽ آخر ۾ ٽيسٽنگ ۽ ڪمشننگ. ٽرانسمشن لائينن لاءِ، اهم سامان ۾ شامل آهن جالي وارا اسٽيل ٽاور، ڪنڊڪٽرز، انسوليٽرز ۽ ٻيا لوازمات. ٽرانسمشن لائينن لاءِ اهم تعميراتي سرگرمين ۾ شامل آهن: ٽاورن جي بنيادن لاءِ کوٽائي، بنيادن لاءِ ڪنڪريٽنگ، ٽاور جي لڳائڻ، ڪنڊڪٽرن جو ڇڪائڻ (اسٽرنگنگ)، انسوليٽرز ۽ پين لوازمات جي لڳائڻ، ۽ آخر ۾ ٽيسٽنگ ۽ ڪمشننگ. 132-kV کپرو گرڊ اسٽيشن ۽ ان سان لاڳاپيل 132-kV ٽرانسمشن لائين جو آپريشن ۽ سنپال پڻ تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جي دائري ڪار ۾ شامل آهي.

ماحولياتي ۽ سماجي انتظام لاءِ ادارتي ۽ قانوني فريم ورڪ

تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جي S&E پهلوئن جي انتظام لاءِ اهم ضابطي وارو ادارو سنڌ انوائرنمينٽل پروٽيڪشن ايجنسي (سنڌ EPA) آهي. تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جي S&E پهلوئن جي انتظام لاءِ اهم صوبائي قانون سنڌ انوائرنمينٽل پروٽيڪشن ايڪٽ 2014 آهي، جيڪو صوبي سنڌ ۾ ماحول جي تحفظ، بچاءَ، بحالي ۽ بهتري لاءِ قانوني فريم ورڪ فراهم ڪري ٿو. هن ايڪٽ هيٺ، HESCO تجويز ڪيل ذيلي منصوبي لاءِ سنڌ EPA کان ماحولياتي منظوري حاصل ڪندي.

قومي/صوبائي قانوني تقاضائن کان علاوه، ذيلي منصوبو ورلڊ بئنڪ جي ESF ۽ ماحولياتي ۽ سماجي معيارن (ESSs) جي پڻ پيروي ڪندو.

ماحولياتي ۽ سماجي انتظامي فريم ورڪ (ESMF)

EDEIP سان جڙيل عام ماحولياتي ۽ سماجي اثرن کي منظم ڪرڻ، ۽ مختلف EDEIP ذيلي منصوبن لاءِ مختلف S&E دستاويز تيار ڪرڻ جا اصول، جانچ جا معيار ۽ طريقيڪار مقرر ڪرڻ لاءِ، هڪ ماحولياتي ۽ سماجي انتظامي فريم ورڪ (ESMF) تيار ڪيو ويو آهي، جيڪو ورلڊ بئنڪ جي ESF موجب آهي. موجوده ESIA انهن ئي اصولن ۽ معيارن جي بنياد تي تيار ڪيو ويو آهي جيڪي ESMF ۾ بيان ڪيل آهن.

بنيادي صورتحال جو جائزو

گرڊ اسٽيشن جي تبديلي جا ڪم موجوده 66-kV ڪپرو گرڊ اسٽيشن جي حدن اندر ڪيا ويندا، جيڪو ڪپرو شهر اندر، شهر جي مرڪز کان لڳ ڀڳ 2 ڪلوميٽر پري، ڪپرو-ميرپورخاص روڊ سان گڏ واقع آهي. هي هنڌ رهائشي ۽ زرعي علائقن جي ميلاپ سان گهريل آهي. ان سان لاڳاپيل 132-kV ڊبل سرڪٽ ٽرانسمشن لائين (TL) جو رستو ڳوناٽي ۽ زرعي ماحول مان لنگهي ٿو.

ذيلي منصوبي جي علائقي ۾ ماحولياتي آلودگي جو ڪو وڏو موجوده ذريعو ناهي. جيئن ته هي هنڌ موجوده آبادين ۽ فعال پوک جو حامل آهي، ان ڪري ان کي ماحولياتي طور حساس نه ٿو سمجهيو وڃي، ۽ ان جي آسپاس ڪو محفوظ علائقو موجود ناهي. هن ESIA جي حصي طور ماپيل هوا جو معيار، پاڻي جو معيار، ۽ آواز جي سطح قابل قبول حدن اندر ڏٺي وئي.

ذيلي منصوبي جي علائقي جو سماجي-معاشي پروفائل هڪ گهٽو ٿڙو ڳوناٽي ۽ گهٽ آمدني واري آبادي جي عڪاسي ڪري ٿو جنهن کي سماجي خدمتن تائين محدود رسائي ۽ انساني ترقي جون معتدل حالتون آهن. هڪ انگ اکرن جي بنياد تي ورتل نموني ذريعي مجموعي طور تي 96 جواب ڏيندڙن جو سروي ڪيو ويو. عمر جي بناوت ظاهر ڪري ٿي ته گهڻا جواب ڏيندڙ معاشي طور فعال گروهن ۾ شامل آهن، خاص ڪري 36 کان 45 سال (31.3%) ۽ 26 کان 35 سال (26.0%)، جيڪو ظاهر ڪري ٿو ته گهڻا گهراڻا پنهنجي روزي لاءِ ڪم ڪرڻ جي عمر وارن پاتين تي دارومدار رکن ٿا. بهرحال، تعليمي پروفائل ڪمزور آهي، جتي 44.8% جواب ڏيندڙ اڻ پڙهيل آهن، جڏهن ته فقط هڪ ننڍي تعداد مئٽرڪ ۽ انٽرميڊيٽ کان مٿي تعليم حاصل ڪئي آهي. پيشي جي لحاظ کان، مقامي معيشت تي روزاني اجوري واري مزدوري (51.0%) ۽ پوک ۽ پار (21.9%) جو غلبو آهي، جيڪو زراعت ۽ غير رسمي مزدوري جي موقعن تي مضبوط دارومدار جي تصديق ڪري ٿو، جڏهن ته واپار، خانگي نوڪري، يا سرڪاري نوڪري ۾ شموليت تمام محدود آهي. هي معاشي سرگرمي جو نمونو معتدل معاشي ڪمزوري، آمدني جي ذريعن ۾ گهٽ تنوع، ۽ منصوبي جي عمل درآمد دوران زمين جي استعمال، هلڻ چلڻ، ۽ رسائي ۾ عارضي رڪاوٽن لاءِ وڌيل حساسيت جي نشاندهي ڪري ٿو.

ضلعي سانگهڙ جو وسيع سماجي بنيادي ڍانچو هڪ بنيادي ادارتي فريم ورڪ فراهم ڪري ٿو، پر ذيلي منصوبي جي في الفور علائقي ۾ خدمتن جي موجودگي محدود آهي. تعليمي شعبي ۾، ضلعي ۾ لڳ ڀڳ 3,022 تعليمي ادارا آهن، جن ۾ 2,837 پرائمري اسڪول، 105 مڊل اسڪول، 61 سيڪنڊري اسڪول، ۽ 19 هاير سيڪنڊري اسڪول شامل آهن، ان کان علاوه ڏگري ڪاليج ۽ فني ادارا سانگهڙ، شهداد پور، ٽنڊو آدم، ڪپرو، ۽ ڪنڊياري جهڙن شهري مرڪزن ۾ گڏيل آهن. هن مجموعي نيٽ ورڪ جي باوجود، ذيلي منصوبي جي علائقي ۾ واقع ڳوٺن کي عام طور تي فقط پرائمري تعليم تائين رسائي حاصل آهي، جڏهن ته مڊل، سيڪنڊري، ۽ اعليٰ تعليم لاءِ ويجهن شهرن ڏانهن سفر ڪرڻو پوي ٿو، جيڪو خاص ڪري ڇوڪرين ۾ اسڪول ڇڏڻ جي شرح وڌائڻ ۾ مدد ڪري ٿو.

صحت جو شعبو پڻ ساڳيءَ طرح جي فرق جي نشاندهي ڪري ٿو: ضلعي سانگهڙ ۾ پنج سرڪاري اسپتالون، ڇهه رورل هيلٿ سينٽر، لڳ ڀڳ 60 بيسڪ هيلٿ يونٽ (BHUs)، ۽ 90 سرڪاري ڊسپنسريون آهن، پر ذيلي منصوبي جي راهداري اندر ۽ ان جي آسپاس ڳوٺاڻين ڪميونٽين کي اهل عملي، دوائن، ۽ خاص صحت جي سنپال جي ڪوٽ جو منهن ڏيڻو پوي ٿو. نتيجي طور، مقامي رهاڪو اڪثر BHUs، ننڍن خانگي ڪلينڪن، ۽ حيدرآباد ۽ ڪراچي جهڙن وڏن شهري مرڪزن ۾ ريفرل خدمتن تي دارومدار رکن ٿا. مجموعي طور تي، سروي جا نتيجا ۽ ضلعي سطح جي خدمتن جو پروفائل ظاهر ڪري ٿو ته ذيلي منصوبي جي علائقي جون خصوصيتون محدود تعليمي حاصلات، مزدوري تي ٻڌل روزيءَ تي دارومدار، ۽ معياري صحت ۽ تعليمي خدمتن تائين محدود رسائي آهن.

S&E اسڪوپنگ (دائري ڪار جو تعين)

هن ESIA جي تياري دوران S&E اسڪوپنگ ڪئي وئي. اسڪوپنگ ۾ تجويز ڪيل ذيلي منصوبي مان پيدا ٿي سگهندڙ سمورن S&E اثرن ۽ خطرن جو جائزو ورتو ويو ۽ پوءِ ان جي نوعيت، سرگرمين ۽ ماحول سان انهن جي مطابقت جو جائزو ورتو ويو. شامل ڪيل پهلوئن ۾ شامل آهن: ٻيهر آبادڪاري جا اثر، مٽي جو کهرڻ ۽ آلودگي، هوا جي معيار ۾ گهٽتائي، پاڻي جي آلودگي، آواز، پيشه ورانه صحت ۽ حفاظت (OHS) جا خطرا، ڪميونٽي جي صحت ۽ حفاظت (CHS) جا خطرا، رستن ۽ سڙڪن جي بندش، ڪچري جي پيداوار، مزدورن جي اچڻ، جنسي استحصال ۽ ايذاءُ (SEA/SH)، ٻارن کان مزدوري، ۽ سڙڪن ۽ عوامي سهولتن جهڙي موجوده بنيادي ڍانچي کي نقصان. جيڪي اهم پهلو خارج ڪيا ويا انهن ۾ ثقافتي ورثي کي نقصان شامل آهي.

شامل ڪيل پهلوئن جو وڌيڪ جائزو ورتو ويو ۽ انهن جي تدارڪ ۽ ڪنٽرول جا اپاءَ هن ESIA ۾ مقرر ڪيا ويا آهن. خارج ڪيل پهلوئن تي هن ESIA ۾ وڌيڪ بحث نه ڪيو ويو آهي.

ممڪن اثرات

گرد اسٽيشن جا گهٽا تعميراتي ڪم موجوده گرد اسٽيشن جي سائيٽ اندر ئي ڪيا ويندا؛ ان ڪري انهن جا ممڪن S&E اثر گهٽو ٿڻو سائيٽ جي حدن ۽ ان جي ويجهي آسپاس تائين محدود رهندا. تعميراتي مرحلي دوران، انهن اثرن ۾ شامل هوندا: کوٽائي جي سرگرمين، تعميراتي مشينري جي هلڻ ۽ گاڏين جي اچ وچ سبب پيدا ٿيندڙ مٽي جو گرد ۽ آواز ان سان گڏ هوا جي معيار ۾ گهٽتائي؛ بنيادن جي کوٽائي سان مٽي جو کهرڻ ۽ ملبي جي پيداوار؛ تعميراتي هنڌن ۽ مزدورن جي ڪئمپن مان گندي پاڻي جي اخراج سان مٽي ۽ پاڻي جي آلودگي؛ بنيادن جي کوٽائي سان مٽي جو کهرڻ؛ تعميراتي مزدورن لاءِ OHS خطرا جيڪي هلندڙ مشينري/گاڏين جي ويجهو ڪم ڪرڻ، ڪٽڻ ۽ هوسٽنگ ڪرڻ، بلندي تي ڪم ڪرڻ، محدود جڳهين ۾ ڪم ڪرڻ، ترڪڻ ۽ ڪرڻ، ۽ توانائي واري نظامن/سامان جي ويجهو يا انهن تي ڪم ڪرڻ سبب پيدا ٿيندا؛ ويجهي آبادي لاءِ CHS خطرا جيڪي گاڏين جي اچ وچ، تعميراتي سرگرمين ۽ بجلي جي جهٽڪي سان

لاڳاپيل آهن؛ ٽلهي ڪچري جي پيداوار جنهن ۾ خطرناڪ ڪچرو پڻ شامل آهي؛ کوٽيل مٽي/ملبي کي ڪڍڻ لڳائڻ؛ مزدورن جي اچڻ سان لاڳاپيل معاملا (جهڙوڪ SEA/SH)؛ مزدورن جي ڪئمپن ۾ رهائشي حالتون؛ ۽ ٻارن کان مزدوري. ڪو به ٻيهر آبادڪاري وارو اثر متوقع ناهي ڇو ته گرڊ اسٽيشن جا ڪم اڳ ۾ ئي HESCو جي ملڪيت ۽ قبضي واري سائيٽ تي ڪيا ويندا.

آپريشن ۽ سنڀال (M&O) واري مرحلي دوران، گرڊ اسٽيشنن سان لاڳاپيل ممڪن S&E خطرن ۾ شامل هوندا: OHS خطرا، خاص ڪري بلندي تي ڪم ڪرڻ ۽ بجلي جو جهٽڪو لڳڻ؛ ڪميونٽين لاءِ حفاظتي خطرا، خاص ڪري اسٽاف ڪالوني جي رهاڪن لاءِ؛ ٽرانسفارمر جي تيل جي رسڻ جي صورت ۾ مٽي ۽ پاڻي جي آلودگي؛ آفيس/ڪنٽرول عمارت ۽ اسٽاف ڪالوني مان گندي پاڻي (خاص ڪري ٽائليٽ جي فضلي) جو اخراج؛ ۽ آفيس، ورڪشاپ ۽ اسٽاف ڪالوني مان ٽلهي ڪچري جي پيداوار. انهن مان گهٽا اثر ۽ خطرا نوعيت ۾ معتدل آهن ۽ معياري ۽ نافذ ڪرڻ ۾ آسان تدارڪي ۽ نگراني جي اپاءَ جي مدد سان انهن جو تدارڪ ۽ ڪنٽرول ڪري سگهجي ٿو.

ٽرانسمشن لائين (TL) جي تعميراتي سرگرمين سان لاڳاپيل ممڪن اثرن ۽ خطرن ۾ شامل آهن: روزي تي اثر، ٽاورن ۽ ٽرانسمشن لائين جي ڪنڊڪٽرن جي هيٺان زمين جي قيمت ۾ گهٽتائي، ٽاور جي بنيادن جي تعمير ۽ ڪنڊڪٽرن جي ڇڪائڻ سان فصلن ۽ تعمير ٿيل ڍانچن کي نقصان، کوٽائي جي سرگرمين، تعميراتي مشينري جي هلڻ ۽ گاڏين جي اچ وچ سبب مٽي جو گرد ۽ آواز ان سان گڏ هوا جي معيار ۾ گهٽتائي؛ بنيادن جي کوٽائي سان ملبي جي پيداوار؛ ڪچن رستن تي کوٽائي ۽ گاڏين جي هلڻ سان مٽي جو کهرڻ، تعميراتي هنڌن مان گندي پاڻي جي اخراج سان مٽي ۽ پاڻي جي آلودگي؛ ٽاور جي بنيادن جي کوٽائي سان مٽي جو کهرڻ؛ تعميراتي مزدورن لاءِ OHS خطرا جيڪي هلندڙ مشينري/گاڏين جي ويجهو ڪم ڪرڻ، ڪٽڻ ۽ هوسٽنگ ڪرڻ، بلندي تي ڪم ڪرڻ، ترڪڻ ۽ ڪرڻ، ۽ توانائي واري نظامن/سامان جي ويجهو يا انهن تي ڪم ڪرڻ سبب پيدا ٿيندا؛ ويجهي آبادي لاءِ CHS خطرا جيڪي گاڏين جي اچ وچ، تعميراتي سرگرمين ۽ بجلي جي جهٽڪي سان لاڳاپيل آهن؛ ٽلهي ڪچري جي پيداوار جنهن ۾ خطرناڪ ڪچرو پڻ شامل آهي؛ کوٽيل مٽي/ملبي کي ڪڍڻ لڳائڻ؛ فصلن کي نقصان؛ مقامي سڙڪن ۽ رستن جي بندش؛ مزدورن جي اچڻ سان لاڳاپيل معاملا (جهڙوڪ SEA/SH)؛ عورتن جي رازداري؛ ۽ ٻارن کان مزدوري.

TL جي M&O مرحلي سان لاڳاپيل S&E خطرن ۾ شامل آهن: OHS خطرا، خاص ڪري بلندي تي ڪم ڪرڻ ۽ بجلي جو جهٽڪو لڳڻ، SEA/SH جا خطرا، ۽ CHS خطرا، خاص ڪري TL جي رائيٽ آف وي (RoW) اندر ڪميونٽين لاءِ بجلي جو جهٽڪو لڳڻ.

تدارڪ جا اپاءَ

مٽي بيان ڪيل خطرن ۽ اثرن جو تدارڪ ۽ ڪنٽرول گهٽو ٽٽو معياري تدارڪي اپاءَن جي مدد سان ڪيو ويندو. تعميراتي مرحلي لاءِ، ماحولياتي خطرن ۽ اثرن کي حل ڪرڻ جي تدارڪي اپاءَن ۾ شامل هوندا: ملبي

جي پيداوار ۾ پرائي واري مواد جي ضرورت کي جيترو ٿي سگهي گهٽ ۾ گهٽ ڪرڻ لاءِ کوٽائي ۾ پرائي جي ڪمن ۾ توازن رکڻ؛ پوکيل کيتن، فصلن ۽ عوامي رستن/سڙڪن تي اثر وجهڻ کان سواءِ ملبي جي مواد کي مناسب طريقي سان ٺڪاڻي لڳائڻ؛ مٽي جي گرد کي ڪنٽرول ڪرڻ لاءِ پاڻي جو ڇڙڪاءُ؛ آواز جي پيداوار جو اثر گهٽائڻ لاءِ تعميراتي سرگرمين کي ڏينهن جي وقت ۾ شيڊول ڪرڻ؛ مقامي ڪميونٽين کي تعميراتي سرگرمين سان لاڳاپيل آواز ۽ حفاظتي خطرن باري آگاهي ڏيڻ؛ سائيٽ مان نڪرندڙ گندي پاڻي جو علاج ڪرڻ؛ مزدورن جي ڪئمپن ۽ آفيسن مان ٽائليٽ جي فضلي جو مناسب طريقي سان علاج ڪرڻ (جهڙوڪ سيپٽڪ ٽينڪن ذريعي)؛ مناسب طريقن جهڙوڪ ڊائيڪ ٽاهڻ ۽ ڊري مٽي کي ڊڪڻ، ذريعي مٽي جي کهرڻ کان بچڻ؛ غير خطرناڪ ڪچري کي ميونسپالٽي جي ڪچري جي هٽرادي ۽ نبيري جي نظام ذريعي ٺڪاڻي لڳائڻ (جيڪڏهن موجود هجي) نه ته ان کي ائين ٺڪاڻي لڳائڻ جو آبپاشي جي نهرن، پوکيل علائقن، ڪميونٽين، يا مقامي رستن/سڙڪن تي اثر نه پوي؛ خطرناڪ ڪچري کي لاڳاپيل ميٽريل سيفٽي ڊيٽا شيٽ (MSDS) موجب ٺڪاڻي لڳائڻ؛ ۽ هڪ سخت OHS انتظامي نظام اپنائڻ، جنهن ۾ تعميراتي هنڌن تي مناسب طور اهل ۽ تربيت يافته OHS عملو رکڻ، خطري جو جائزو وٺڻ ۽ هر تعميراتي سرگرمي لاءِ معياري آپريٽنگ طريقيڪار (SOP) جو نفاذ شامل هوندو.

سماجي خطرن ۽ اثرن لاءِ تعميراتي مرحلي جي تدارڪي اپاءَن ۾ شامل هوندا: زمين جي قيمت ۾ گهٽتائي، فصلن ۽ ڊانچن کي نقصان، ۽ ڪنهن به روزيءَ جي اثرن سميت پيهر آبادڪاري جي اثرن کي حل ڪرڻ لاءِ هڪ پيهر آبادڪاري منصوبو تيار ڪرڻ ۽ ان تي عمل درآمد ڪرڻ؛ ڪميونٽي جي ماڻهن، خاص ڪري ٻارن جي داخلي کان بچڻ لاءِ تعميراتي هنڌن جي وڌ بندي ڪرڻ؛ جنسي معاملن، خاص ڪري SEA/SH باري ذيلي منصوبي جي عملي ۽ مزدورن ۾ آگاهي ۽ تربيت؛ جنسي، ثقافتي ۽ SEA/SH معاملن کي شامل ڪندڙ هڪ ضابطه اخلاق (CoC) اپنائڻ، جنهن تي سموري سائيٽ عملي کي عمل ڪرڻو پوندو؛ ليبر قانونن ۽ EDEIP لاءِ تيار ڪيل ليبر مئنيجمينٽ پروسيجرز (LMP) موجب مزدورن جي ڪئمپن ۾ مناسب رهائشي حالتون يقيني بنائڻ؛ رستن ۽ پيچرن جي بندش جي صورت ۾، ڪميونٽين سان صلاح مشوري ذريعي متبادل رستن جي نشاندهي ڪرڻ؛ اهو يقيني بنائڻ ته سائيٽ ۽ مزدورن جي ڪئمپن ۾ ڪا به ٻارن کان مزدوري نه ڪرائي وڃي؛ ڪنهن به خراب ٿيل بنيادي ڊانچي يا عوامي سهولتن جي مرمت ڪرڻ؛ ۽ ڪميونٽين ۽ مزدورن لاءِ مڪمل طور فعال شڪايتي نظام (GRM) برقرار رکڻ.

M&O مرحلي دوران، OHS خطرن کي حل ڪرڻ لاءِ HESCO جي موجوده OHS انتظامي نظام تي سختي سان عمل ڪيو ويندو. باقي M&O سان لاڳاپيل خطرن جي تدارڪ ۽ ڪنٽرول جا اپاءَ گهٽو ٽٽو اهي ئي هوندا جيڪي تعميراتي مرحلي لاءِ مٿي بيان ڪيا ويا آهن.

مٿي بيان ڪيل تدارڪي اپاءَن جي مدد سان، تجويز ڪيل ذيلي منصوبي جي S&E ڪارڪردگي ماحولياتي ۽ سماجي طور مضبوط ۽ پائيدار هجڻ جي اميد آهي.

ماحولياتي ۽ سماجي انتظامي منصوبو (ESMP)

ادارتي ڍانچو: EDEIP هيٺ پنهنجي ذيلي منصوبن لاءِ، HESCO اهل S&E عملي تي مشتمل هڪ وقف پراجيڪٽ مئنيجمينٽ يونٽ (PMU) قائم ڪيو آهي جيڪو مجموعي نگراني ۽ پيروي جو ذميوار آهي. ان کان علاوه، EDEIP هيٺ رکيل پراجيڪٽ عمل درآمد ۽ مئنيجمينٽ سپورٽ ڪنسلٽنٽس (PIMSC) ۾ S&E ماهر شامل آهن جيڪي ماحولياتي ۽ سماجي جائزا وٺڻ، حفاظتي دستاويز تيار ڪرڻ (بشمول هي ESIA)، ۽ تعميراتي مرحلي دوران S&E تقاضائن جي مؤثر نفاذ کي يقيني بنائڻ جا ذميوار آهن.

تجويز ڪيل ذيلي منصوبي لاءِ رکيل تعميراتي ٺيڪيدار کي پڻ پوري وقت جو، سائيٽ تي موجود S&E عملو مقرر ڪرڻو پوندو ته جيئن ESMP ،ESIA، ۽ بين لاڳو S&E دستاويزن ۽ ضابطي جاتي تقاضائن جي روزاني پيروي کي يقيني بنائي سگهجي.

S&E تدارڪ ۽ نگراني: ٺيڪيدار هن ESIA ۾ مقرر ڪيل سمورن تدارڪي اپاءَن تي عمل درآمد ڪندو. PIMSC تدارڪي اپاءَن جي نفاذ جي تصديق لاءِ باقاعده پيروي جي نگراني ڪندي. ان کان علاوه، اهم ماحولياتي ۽ سماجي اشارن، بشمول هوا جو معيار (بشمول گرد)، آواز جي سطح، OHS ۽ CHS جا واقعا، ڪميونٽي جون شڪايتون، ۽ ڪچري جي انتظام جي ڪارڪردگي، جي اثرن جي نگراني ڪئي ويندي.

ٺيڪيدار جو ماحولياتي ۽ سماجي انتظامي منصوبو (ESMP-C): تعميراتي ٺيڪيدار ذيلي منصوبي لاءِ هڪ سائيٽ مطابق مخصوص ٺيڪيدار جو ماحولياتي ۽ سماجي انتظامي منصوبو (ESMP-C) تيار ۽ نافذ ڪندو. ESMP-C ۾ تفصيلي، ذيلي منصوبي مطابق مخصوص انتظامي منصوبا شامل هوندا جهڙوڪ ڪئمپ مئنيجمينٽ پلان، ڪچري جي مئنيجمينٽ پلان، ٽرئفڪ مئنيجمينٽ پلان، OHS مئنيجمينٽ پلان، CHS مئنيجمينٽ پلان، ۽ سائيٽ بحالي پلان.

صلاحيت سازي: PIMSC ،PMU، ۽ تعميراتي ٺيڪيدار ذيلي منصوبي جي سمورن عملي، بشمول سائيٽ سپروائيزرز ۽ تعميراتي مزدورن، لاءِ باقاعده تربيت ۽ آگاهي جي گڏجاڻين جي فراهمي کي يقيني بنائيندا. هي تربيتون اهم S&E پهلوئن جهڙوڪ ڪچري جي انتظام، OHS، ڪئمپ انتظام، GRM، ٽرئفڪ انتظام، ۽ CoC ،CHS، ۽ SEA/SH جو احاطو ڪنديون.

GRM: EDEIP هيٺ پنهنجي سمورن ذيلي منصوبن لاءِ، HESCO پراجيڪٽ جي عمل درآمد جي ماحولياتي ۽ سماجي (S&E) پهلوئن سان لاڳاپيل متاثر ٿيل ڪميونٽين ۽ بين اسٽيڪ هولڊرن جي خدشن ۽ شڪايتن کي حاصل ڪرڻ، جانچڻ ۽ حل ڪرڻ لاءِ هڪ منظم ٿن درجن تي مشتمل شڪايتي طريقيڪار (GRM) قائم ڪيو آهي.

هي GRM شڪايتن جي وقت جي پابند، شفاف ۽ منصفانه حل کي يقيني بنائڻ لاءِ ٺاهيو ويو آهي، جيڪو متاثر ٿيل ماڻهن کي تجويز ڪيل ذيلي منصوبي ۽ بين EDEIP مداخلتن سان لاڳاپيل خدشا اٺارڻ لاءِ رسائي

جوڳو ۽ جوابدار پليٽفارم فراهم ڪري ٿو. هي طريقيڪار شڪايتن جي هٿرادي لاءِ واضح طريقيڪار ۽ مقرر ڪيل وقت سان، سڀ کان مناسب سطح تي اڳواٽ حل تي زور ڏئي ٿو.

ان کان علاوه، لاڳاپيل ليبر ۽ OHS تقاضائن موجب ليبر سان لاڳاپيل شڪايتن کي حل ڪرڻ لاءِ هڪ وقف طريقيڪار برقرار رکيو ويندو. SEA/SH سان لاڳاپيل شڪايتن کي حل ڪرڻ لاءِ هڪ الڳ، ڳجهو، ۽ متاثر ٿيل فرد تي مرڪوز طريقيڪار پڻ قائم ڪيو ويندو، جيڪو رازداري، حساسيت، ۽ مناسب رجوع جي رستن کي يقيني بنائيندو.

اسٽيڪ هولڊرن سان صلاح مشورو

سموري EDEIP لاءِ هڪ جامع اسٽيڪ هولڊر شموليت پلان (SEP) تيار ڪيو ويو آهي ته جيئن پراجيڪٽ جي عمل درآمد دوران اسٽيڪ هولڊرن جي شموليت جا مقصد، اصول ۽ طريقيڪار مقرر ڪري سگهجن. هن ESIA لاءِ اسٽيڪ هولڊرن سان صلاح مشورا SEP ۾ ڏنل فريم ورڪ ۽ رهنمائي موجب ڪيا ويا آهن.

تجويز ڪيل ذيلي منصوبي لاءِ، مقامي ڪميونٽين، بشمول مرد و عورتون ۽ ٻيا لاڳاپيل اسٽيڪ هولڊر سان صلاح مشورا ڪيا ويا آهن ته جيئن ذيلي منصوبي جي معلومات ظاهر ڪئي سگهجي ۽ ممڪن S&E اثرن تي ڳالهه ٻولهه ڪري سگهجي. هن گڏجاڻين دوران، تجويز ڪيل ڪمن جون تفصيلون، متوقع S&E اثر، ۽ منصوبابند تدارڪي اپاءَ سمجهايا ويا، ۽ اسٽيڪ هولڊرن کي پنهنجي راءِ، خدشا ۽ تجويزون شيئر ڪرڻ جي دعوت ڏني وئي. لاڳاپيل سرڪاري کاتن سان پڻ الڳ صلاح مشورا ڪيا ويا ته جيئن ضابطي جاتي پيروي ۽ ممڪن S&E اثرن باري سندن راءِ حاصل ڪري سگهجي.

ڪميونٽي جي پاڳيدارن عام طور تي ذيلي منصوبي جو آڏرياءُ ڪيو، ۽ علائقي ۾ بجلي جي پروسي جوڳائي ۽ دستيابي بهتر بنائڻ جي ان جي صلاحيت کي مڃيو. بهرحال، موجوده 66-kV گرڊ اسٽيشن کان تجويز ڪيل 132-kV گرڊ اسٽيشن ۾ 11-kV فيڊرن جي منتقلي دوران بجلي جي بندش، حفاظتي خطرن، فصلن کي ممڪن نقصان، TL ۽ ان جي ٽاورن جي هيٺان زمين جي قيمت ۾ ممڪن گهٽتائي، ٺيڪيدار جي عملي جي هلت، مقامي روايتن جي پاسداري، مزدورن جي اچڻ، رابطي جي ڪوٽ، آواز ۽ گرد جو اخراج، ڪميونٽي جي صحت ۽ حفاظت جا خطرا، عارضي رسائي جون بندشون، زمين جي حاصل ڪرڻ جا معاملا، ۽ وقت سر معاوضي جي ادائيگي باري خدشا ظاهر ڪيا ويا. ڪميونٽي جي ماڻهن تعميراتي مرحلي دوران رهاڪن لاءِ روزگار جي موقعن جي پڻ اميد ظاهر ڪئي.

HESCO اسٽيڪ هولڊرن کي يقين ڏياريو ته منفي اثرن کي گهٽ ۾ گهٽ ڪرڻ ۽ ڪميونٽي جي حفاظت کي يقيني بنائڻ لاءِ مناسب، احتياطي ۽ تدارڪي اپاءَ نافذ ڪيا ويندا. اهو واضح ڪيو ويو ته ESIA ۾ سمورن سڃاتل اثرن کي انهن جي لاڳاپيل تدارڪي ۽ نگراني جي اپاءَن سان گڏ دستاويزي شڪل ڏني وئي آهي، ۽ اهو

ته ٺيڪيدار معاهدي هيٺ انهن اپاءَن جي نفاذ جا پابند هوندا. تعميراتي مرحلي دوران، جتي ممڪن هجي، مقامي روزگار جي موقعن تي غور ڪيو ويندو.

لاڳاپيل سرڪاري ڪاتن مجموعي طور تي ذيلي منصوبي جي حمايت جو اظهار ڪيو جڏهن ته ڪجهه مخصوص خدشن جي پڻ نشاندهي ڪئي، بشمول سنڌ انوائرنمينٽل ڪوالٽي اسٽينڈرڊز (SEQS) جي پيروي، زرعي زمين ۽ آبپاشي جي بنيادي ڍانچي جو تحفظ، غير ضروري وٽن جي وڌڻ کان پرهيز، ۽ مقامي روزگار جي فراهمي. هي راءِ اثرن جي جائزي ۾ شامل ڪئي وئي آهي ۽ هن ESIA ۾ بيان ڪيل تدارڪي اپاءَن ۾ ظاهر ڪئي وئي آهي.

ESIA جي عمل درآمد جي لاڳت

ESIA جي عمل درآمد جي مجموعي تخميني لاڳت لڳ ڀڳ 15.7 ملين پاڪستاني رپين آهي. ان ۾ اهم ماحولياتي پيراميٽرز جي ليبارٽري تجزيي، S&E تربيت، ۽ غير متوقع خرچن جي لاڳت شامل آهي.